

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันมีปัญหา เวลาเนี่ย ตอนเนี่ยมันจะพิมพ์หนังสือ ถ้าเราพิมพ์เอง เรามีเครื่องมือ เราก็ทำได้ ทีนี้ ต้องให้โยมทำใช่ไหม ทีนี้โยมทำ เขาจะถามว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันเป็นพญามารได้อย่างไร

มันเป็นพญามารนะ เราเริ่มต้น เรากำหนดพุทโธๆ กัน เรากำหนดพุทโธกันก่อน ถ้าเรากำหนดพุทโธ เราต้องหาหลักฐานให้ได้ก่อน เหมือนต้นกล้วย ต้นกล้วยมันไม่มีแก่น แต่ต้นไม้ที่มีแก่นมันจะมีแก่นมาก แล้วมันปลูกยากมาก แต่เวลาเป็นประโยชน์ มันจะเป็นประโยชน์มหาศาลเลย ต้นกล้วยมันก็ออกผลให้เรากินได้ทั้งนั้นนะ แล้วต้นกล้วยมันมีประโยชน์อะไร เราตัดต้นกล้วย เขาได้ใช้ประโยชน์ทางโลกได้นิดหน่อย แต่ถ้าเป็นไม้แก่นนะ มันจะเป็นประโยชน์มาก

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเขาบอกว่าพุทโธมันเป็นพญามาร แล้วเรากำหนดพุทโธกันเพื่ออะไร

เริ่มต้นเรากำหนดพุทโธกันก่อน พุทโธนี่เป็นพุทธานุสติ เป็นชื่อขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม เป็นคำบริกรรม กำหนดพุทโธๆ เพื่ออาศัยใจ เพื่ออาศัยคบของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ได้ หมายถึงว่า เรากำหนดพุทโธเข้าถึงใจของเราให้ได้ ถ้าเข้าถึงใจเรา ใจเราเริ่มสงบขึ้นมา พอสงบขึ้นมา มันเริ่มสมาธิ มันจะเริ่มเปลือกเข้ามา พอเริ่มเปลือกเข้ามา เราวิปัสสนาไป มันจะตัดชั้นธ้อออกไป เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ตัดชั้นธ้อออกไป ตัดชั้นธ้อชั้นแรกออกไป มันจะเป็นพระโสดาบัน ชั้นที่สองเป็นสกิทาคามี ชั้นที่สามนี่เป็นพระอนาคามี แล้วมันถึงเหลือแต่จิตล้วนๆ ใจ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันจะเป็นพญามารตรงนี้

ถ้ามันไม่เป็นพญามาร ถ้าเป็นผู้รู้ พุทธะนี่ ถ้ามันเป็นปัญญาทั้งหมด มันจะเป็นประโยชน์ทั้งหมด มันต้องรู้ตัวมันเองสิ ทำไมหลงปุ๊บไปหาหลงตา เจอกันที่วัดป่าแก้วชุมพล อ้าว! เวลาเจอเพื่อเป็นประโยชน์ ธรรมสาธุคุณ พุคมาเลย พอพุดมา พุดมาเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา ถึงที่สุด พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันไม่ตื่น แล้วมันไม่เบิกบาน มันถึงติดใจ เพราะมันติด เพราะไม่เห็นผู้รู้

ผู้รู้ เห็นไหม เวลาโลกนี้เป็นความว่าง ทุกอย่างมันว่างหมดเลย ว่างเราก็กว้างออกไป เรารู้ความว่าง แล้วใครเป็นคนรู้นี้? หลับ หลับไปกับความว่างนั้นนะ โมฆราชไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โลกนี้ว่างหมดเลย พิจารณาโลกนี้เป็นความว่างหมดเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ถ้าเธอพิจารณาภายนอกเป็นความว่าง เธอต้องย้อนกลับมาผู้รู้ ผู้รู้ที่รู้ความว่างนั้น”

ถ้าย้อนกลับมาผู้รู้ผู้รู้ความว่างนั้น มันก็จะเป็นผู้ตื่น ถ้าไม่กลับมาตรงที่ผู้รู้ตื่น มันก็จะเป็นผู้หลับ นี่ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันเป็นตัวพญามารเลย แต่มันมองไม่เห็นไง มันไม่เห็นว่ามันเบิกบานไหม เวลาหลวงตาว่าเวลาจิตมันสว่างหมด พุ่งไปในภูเขาที่ทะเลหมอกเลย ทะเลภูเขาทุกอย่างไป แล้วก็หลับใจ หลับอยู่ตรงนั้น ว่านี่มันสว่างไสว “จิตนี้ทำไมมันมหัศจรรย์แท้ จิตนี้มันกำหนดไปในภูเขา ภูเขาทะเลหมอกเลย ทุกอย่างทะเลหมอกเลย” เห็นไหม นี่ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้ตื่น ผู้เบิกบานนั้นคือตัวพญามาร

สิ่งที่พญามารนะ เราจะไม่เห็นพญามารหรอก เราพยายามต่อสู้กัน เราประพฤติปฏิบัติขึ้นไป มันจะย้อนกลับขึ้นไปๆ สิ่งที่เราเริ่มต้น พุทธต้องกอดไว้ให้แน่น กอดไว้ให้แน่นก่อน เรายังหาไม่ได้ด้วย เริ่มต้น แล้วทำไมว่าในพระไตรปิฎกบอกว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเป็นผู้เบิกบาน

มันเป็นผู้เบิกบาน คุณ อุทัจจกุกกุจะนี่เป็นนิเวศธรรม เวลาเราคิดฟุ้งซ่านนี่เป็นอุทัจจกุกกุจะ นิเวศธรรม แต่เวลาพระอนาคามี อุทัจจจะ ความเพลินในงานนะ ความเพลินในงาน ในการทำงานที่จิตออกวิปัสสนามากๆ นั้นนะมันเป็นสังโยชน์ตัวหนึ่ง แต่ละเอียดอ่อนมาก

นี่ก็เหมือนกันนะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันก็เหมือนกับความว่างนี้ เราว่าง เวลาเราว่าง เราชาวพุทธกัน เราอ่านพระไตรปิฎกด้วยกิเลสนะ พระพุทธเจ้าสอนให้ทำความว่าง เราก็กว้าง จิตใจเราก็กว้าง เราก็กว้างแล้ว...ว่างไม่มีเหตุไม่มีผล นี่ความว่างอันนี้อันหนึ่ง ความว่างของผู้ที่พ้นกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนก็เป็นความว่างอันหนึ่ง ความว่างที่มีผู้รู้ ผู้รู้นี้ปล่อยวางสังโยชน์ขึ้นมา มันก็จะว่าง ว่างโดยที่เราเป็นผู้รู้ผู้เข้าใจ จะมีจิตนี้เป็นผู้วิปัสสนา จิตนี้จะปล่อยกิเลสมาเป็นขั้นเป็นตอน แล้วจิตนี้จะรับรู้เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา เป็นโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี จะมีรับรู้หมดตลอดไปเลย ถึงที่สุดแล้วต้องทำลายตัวมันเอง ต้องทำลายผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ที่เป็นพญามารนี้ มันเป็นพญามารเพราะเราจะไม่เห็นตัวมัน แล้วมันจะตื่น มันจะเบิกบานมาก

“จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็น ผู้ข้ามพ้นกิเลส”

ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นี่คือตัวมันเอง จะต้องจับตัวมันเองให้ได้ แล้วจะต้องทำลายกิเลสให้ได้ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺณํ เป็นปัจจัยอาการที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นตามความเป็นจริงแล้วแยกแยะได้ สาวกะสาวกผู้ที่ไต่ย่นไต่พัง เวลาเห็นอวิชชามันจะเกิดปัจจัย อาการ คือเกิดหนึ่งเดียว เกิดหนเดียว แต่อาการศึกษา อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺณํ มันจะรอบไปอย่างนั้น เราจะเห็นสภาวะแบบนั้น

เวลาที่ว่าเราอธิบายเป็นทฤษฎีกันว่า อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา มันจะต่อเนื่องกันมาเป็นสาย เป็นสาย อันนั้นเป็นความเห็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกัน เหมือนกันเพราะว่าเวลามันว่าง มันปล่อยวาง อันนี้เป็น วิมุตติ วิมุตตินี้พูดถึงไม่ได้ คาดถึงไม่ได้ แต่ต้องใช้สมมุติออกมาไง ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พูดกับใคร ถ้าพูดกับเด็ก พูดกับเด็กก็ต้องว่าสิ่งนี้มันมีความสุขมาก พูดกับเด็ก แต่ถ้าไปพูดกับพระสารีบุตร พระสารีบุตรจะบอกว่าติด เพราะว่าถ้ามีผู้รู้ มีตัวตน เห็นไหม

“โมฆราช เธอต้องถอนอัตตานุทิฎฐิที่เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน”

ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ในความว่างนั้นจะต้องทำลายอัตตานุทิฎฐิตัวนี้ให้ได้ ถ้าทำลายตัวนี้ได้ มันถึงจะทำลายฐานทั้งหมดของมัน แต่เวลาสื่อความหมายกับคนที่เขาไม่รู้ก็ต้องบอกว่าผู้เบิกบาน มันเป็นความว่าง

ความว่างอันหนึ่งคือความว่างชำระกิเลสแล้ว มีผู้รับรู้ขึ้นมา มันเป็นอกุปปะชัณฺหยาบๆ ขึ้นไป จนถึงที่สุดต้องทำลายตัวที่รับรู้เขาทั้งหมด ต้องทำลายตัวนั้นให้หมด แล้วมันทำลายยากมาก มันถึงว่า มีดเชือดโคกับมีดเชือดไก่ มีดเชือดไก่อ้นะ ธรรมะส่วนหยาบๆ นี่เราต้องเริ่มต้นจากตรงนี้ ขึ้นไป มันก็เป็นที่ว่าเป็นพุทธโธเหมือนกัน เพราะสมมุติมีเท่านั้น

ใบไม้ในกำมือ ในพระไตรปิฎก กับใบไม้ในป่า จะเอาใบไม้ในกำมือ ในพระไตรปิฎกมา ว่าใบไม้ในป่านั้นเป็นความผิดพลาดจากพระไตรปิฎก เป็นไปไม่ได้ แต่นี่ว่ามันสื่อกันไม่ได้ มันก็ต้องอาศัยสมมุติ ถ้าอาศัยสมมุติมันก็ต้องพูดว่า ผู้เบิกบานเป็นความว่างเหมือนกัน แต่ความว่างมัน มีหลายระดับนะ ความว่างแบบฉานโลกีย์ ในอจินไตย ๔ อย่าง ในอจินไตย ๔ อย่างนี้เป็นความ

ว่าง เป็นฉาน ฉานอันนั้นเป็นอินไตยอยู่แล้ว ความว่าง ว่างมหาศาล ว่างร้อยแปดเลย ว่างจนเป็นอินไตย จนคาดหมายกันไม่ได้

แล้วเวลาความว่างของพระโศดาบัน ความว่างของพระสภิกษาคามี อนาคามี มันเป็นความว่างที่มีผู้รับรู้ มันสื่อได้ใจ มันเป็นความหมายได้ใจ มันถึงว่ามันเป็นความละเอียดอ่อน มันเป็นเรื่องที่ว่าวิถีแห่งพุทธะ มันต้องชี้ไปให้ถึงที่สุดใจ เพราะอย่างนี้มันติดกันมาก สิ่งที่ดีคนเห็น คนถ้าไม่เคยเห็น มันก็จะงงในสภาวะแบบนั้น แต่ถ้าคนอ่าน คนยังไม่ถึง คนยังไม่ขึ้นตรงนั้น มันยังไม่จำเป็นถึงบอกว่า มันเป็นมิดเชือดโค มันไม่จำเป็นจะต้องเอามาเผยแผ่กันหรอก เพราะว่าทุกคนไหนก็ไม่มีใครมีความสามารถรู้ได้ ทุกคนไหนก็ไม่มีใครมีความสามารถจะคาดหมายได้ เพราะสิ่งที่คาดหมายนี้เป็นธรรมะคันเคาทั้งหมด

ถ้าธรรมะเป็นตามความเป็นจริงต้องวางไว้อย่างนั้น ตัดออกไม่ได้ ถ้าตัดออกมันก็เหมือนกับว่าให้มันควั่นไป ตัดยอดมันออกไป มันก็เหลือแต่ฐาน เหลือฐานเท่านั้น และไปถึงตรงนั้นก็จะไปติดตรงนั้นใจ

ใครจะไม่รู้ มันเป็นเรื่องของอำนาจวาสนา ใครไม่รู้ก็ไม่เป็นไร ไม่ถึง แต่ถ้าคนรู้คนถึงนะ ดูอย่างธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี่ถึงที่สุด วางไว้ถึงที่สุด เพราะอะไร เพราะสาวกะ เอตทัคคะแต่ละทาง ถ้าเอตทัคคะแต่ละทางขึ้นไปเห็นสภาวะแบบนั้น ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำไมไม่เห็น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงวางธรรมไว้ทั้งหมด แต่ใครจะขึ้นไปถึงหรือไม่ถึงนั้นเป็นอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล

ถึงว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นี่เป็นพญามาร เป็นพญามาร จะต้องทำลายผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานนี้ จิตเดิมแท้นี้ฟ้องใส จิตเดิมแท้นี้ต้องข้ามพ้นกิเลสเท่านั้น ถึงตัดออกไม่ได้ ต้องไว้อย่างนั้นเลยตัดออกไม่ได้ ใครจะรู้หรือไม่รู้ ช่างมัน แล้วมันจะไม่มีในพระไตรปิฎกก็เรื่องของคนที่ไม่เห็น ช่างมัน เพราะว่าสิ่งอย่างนี้มันเหมือนใบไม้ในป่า ใบไม้ในกำมือต้องถึงที่สุด

ถ้าไม่ถึงที่สุด เวลาครูบาอาจารย์พูดมันติด มันติดนะ เวลาว่างหมดๆ ถ้าพูดไม่ถึงนะ “อ้าว! ว่ามาสิ”

“แค่นี้ล่ะค่ะ หมดแล้ว แค่นี้หมดแล้ว”

ถ้าหมดแล้ว ก็ไอ้ผู้รู้มันหลับไหล มันอยู่ในความว่างอันนั้น มันติดในความว่างอันนั้น แล้วมันจับอันนั้นไม่ได้

ในเรื่องของโลกนะ สิ่งที่เป็นมิดเชือดโคมันต้องใหญ่ มันต้องหยาบ แต่ที่มันเป็นหยาบ มิดเชือดไก่อันนี้มันต้องเล็กใช้ไหม แต่ในทางนามธรรม เริ่มต้นครั้งแรกปัญญาอย่างหยาบๆ สมาธิ ๒๕ เปอร์เซนต์ สติ ๒๕ เปอร์เซนต์ มรรคสามารถรวมตัวได้ สมาธิ ๕๐ เปอร์เซนต์ สติ ๕๐ เปอร์เซนต์ มรรคอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด มรรคอย่างละเอียดสุดนี้มันเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์ มันเป็นปัญญาญาณ ญาณอันละเอียด เป็นเหมือนน้ำขุ่นนะ มันเป็นความคิดไม่ได้ไง มันเป็นขั้นไม่ได้ ถ้าเป็นขั้น ขั้นกับจิต ระหว่างขั้นกับจิตมันสัมผัสกัน มันสัมพันธ์กัน

แต่เวลาตัวผู้รู้มันเป็นตัวมันเอง มันไม่สัมผัสไม่สัมพันธ์กัน เหมือนพลังงานมันต้องอาศัย สื่อ สื่อนี้นำพลังงานนี้ไป พลังงานนี้จะไปตามสื่อต่างๆ ตามสิ่งที่สื่อนี้ดึงมันมา อย่างเช่นไฟฟ้าไปตามกระแสของไฟฟ้า แต่เวลาถึงตัวไฟฟ้าเองที่ไม่มีสื่อตัวนั้น คือตัวของใจ ถ้าตัวของใจมันแสดงพลังงานของมันออกมาอย่างไร มันจะเห็นเป็นปัญญาของมันออกมาได้อย่างไร มันถึงว่าเหมือนกับว่าความน้ำขุ่นน้ำขุ่น ชิมไปในจิตดวงนั้น มันถึงเป็นปัญญาญาณ มันถึงว่าเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อันนั้นมันจะเป็นปัญญาญาณอันละเอียด แล้วมันจะจับตัวมันเอง มันจะทำลายตัวมันเอง ปัญญามันถึง ๑๐๐ เปอร์เซนต์ไง

ปัญญาญาณอันนี้ สติ สมาธิ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ อันนี้ละเอียดอ่อนมาก มันไม่เหมือนทางโลก สิ่งที่มีคุณค่ามีความหมาย มันจะเห็นมีคุณค่า อันนี้มันเป็นนามธรรม มันลึกเข้าไป มันลึกเข้าไปสภาวะแบบนั้น มันเป็นสิ่งที่จะว่าธรรมะนี้ฟากตายนะ เอาตายนี้เข้าแลก ส่วนถ้าเอาตายเข้าแลกแล้วจะถึงไม่ถึง มันเป็นส่วนหนึ่ง

ถ้าพูดอย่างนี้บ๊อบเราก็บอกว่า ถ้าอันนั้นเป็นพญามาร เราสงสาร... ไม่อยากพูดทั่วไป เพราะเด็กใจ เด็กผู้ที่ประพฤติกฎปฏิบัติใหม่ ถ้าเราบอกพญามาร เราจะไปแสวงหาทำไม เราจะกำหนดพุทโธทำไม

เราต้องกำหนดพุทโธก่อนสิ แต่เวลาไปเจอตัวมัน คูอย่างเราใส่เสื้อผ้า เสื้อผ้าเราต้องสลัดออก เราต้องเปลือยออก เราเปลือยเสื้อผ้าทุกวัน แล้วเราเอาอะไรเปลือยล่ะ? ก็ตัวเราเอง เราเอามือเรานี้ปลดเสื้อผ้าเราออก นี่ก็เหมือนกัน เราเอาปัญญาญาณปลดกิเลสออกเป็นขั้นเป็นตอน ต้องอาศัยพุทโธไปก่อน แต่อาศัยพุทโธไปก่อน เวลาเราเปลือยผ้าหมด แล้วมันว่างไหม บุคคลในเรือน

ว่างใจ เรือนว่างที่มีคนอยู่ เวลาเมื่อมีเรือน บ้านนี้ว่างหมดเลย เหมือนกัน เราเปลืองหมดเลย แล้วใครอยู่กับเรานี้ล่ะ ตัวนี้มันถึงต้องทำลายในความว่างนั้น ความว่างมันเป็นสภาวะแบบนั้น ต้องทำลายมัน ต้องเห็นมัน แต่สุดท้ายแล้ว สิ่งนั้นวางไว้ก่อน แต่ไม่ให้ตัดใจ

เหมือนกับที่ว่าสุดมยปัญญา จินตมยปัญญานี้คาดหมายได้ เรียนได้ สุดมยปัญญา การศึกษาเล่าเรียน ใครก็เล่าเรียนได้ จินตมยปัญญา วิทยาศาสตร์ นักประพันธ์ทำได้ทั้งหมดเลย แต่ภาวนามยปัญญาไม่เคยเห็น อันนี้ก็ส่วนหนึ่ง ถ้ามันเห็นส่วนหนึ่ง มันเข้ามาทำลายตัวมันเอง อันนี้ก็เหมือนกัน มันเป็นความละเอียดอ่อนจากภายใน ผู้เห็นเท่านั้นถึงจะเข้าใจได้ มันถึงจะเร็วมาก

คนมันจะเข้าใจได้น้อย เราขอมรับ แต่ถ้าจะตัดออก มันเสียดายมาก เสียดายมาก ถ้าใครจะโต้แย้งให้เขาโต้แย้งของเขาไป จะว่าโง่บ้าเช่อก็ให้มันโง่บ้าเช่อก็ไป โง่บ้าเช่อก็ของโลกเขา โง่บ้าเช่อก็ของสมมุติเขา แต่ครูบาอาจารย์ที่เขาปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเขาติดอยู่ อันนี้จะเป็นประโยชน์มาก เป็นประโยชน์มาก

คุณิ คุณอย่างที่ว่าหลวงตาว่าไว้ เวลาว่าวิชาเป็นยักษ์เป็นมาร คาดหมายว่าเป็นยักษ์เป็นมาร พอเข้าไปเจอมัน มันสวยแบบนางสาวจักรวาล มันสวยมาก มันแสงสว่างมาก มันเบิกบานมาก มันอ้ออึ้งมาก แล้วทุกคนต้องไปสยบอยู่ตรงนั้นไง ทุกคนจะทำลายตรงนี้ไม่ได้ไง แล้วอย่างนี้แล้วจะไปตัดออก มันเป็นไปไม่ได้หรอก ถึงคงไว้สภาวะแบบนั้น เอวัง